

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

NÉPESSÉG- ÉS TELEPÜLÉSFÖLDRAJZ 1.

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

2023/24 II. FÉLÉV

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLD- ÉS KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Minta zárthelyi
4. Vizsgakérdések
5. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Népeség- és településföldrajz 1.	Tantárgy kódja: MFKST6202
Tárgyfelelős: Dr. Kocsis Károly, egyetemi tanár	Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet
Javasolt félév: 2.	Tantárgyelem: kötelező
Óraszám/hét (ea+gyak): 2 + 2	Előfeltételek: nincs
Kreditpont: 4	Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és vizsga
Tagozat: nappali	
<p>Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a népesség különböző jellemzőinek tér és időbeli változását: a népességszám alakulását, a népesség térbeli eloszlását, természetes és mechanikus népmozgalmának, szerkezeti jellemzőinek térbeli sajátosságait.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák:</p> <p>tudás: Ismeri az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen. Ismeri a geográfia alapvető módszereit a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein. Ismeri a földrajzi gondolkodás alapvető jellegzetességeit, a geográfiai elemzés követelményeit. Rendelkezik elméleti és gyakorlati természet- és társadalom-földrajzi alapismeretekkel. Ismeri a logikus földrajzi állítások megfogalmazásának feltételeit, és az azokból levonható következtetések korlátait. Ismeri a természeti és az ezekkel összefüggésben lévő antropogén folyamatok törvényszerűségeit.</p> <p>képesség: Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. Képes a földrajz szakterületén szerzett tudását alapvető gyakorlati problémák megoldására alkalmazni, beleértve azok számításokkal történő alátámasztását is. Képes alapvető természet- és társadalomtudományi ismeretei alapján a rokon- és társtudományok térreleváns eredményeinek értelmezésére. Képes a rutin szakmai problémákat felismerni, azok elméleti és gyakorlati megoldásához az elérhető könyvtári és elektronikus szakirodalmat feldolgozni, azt ott elérhető módszereket alkalmazni. Képes a földrajzi problémák felismerésére, megfogalmazására.</p> <p>attitűd: Törekszik a földrajztudományi elméletek, paradigmák, elvek minél teljesebb megismerésére. A megszerzett földrajzi ismeretei alkalmazásával törekszik a megfigyelhető földrajzi jelenségek minél alaposabb megismerésére, törvényszerűségeinek leírására, megmagyarázására. Nyitott a szakmai eszmecserére, a szakmai együttműködésre, törekszik arra, hogy feladatainak megoldása a munkatársak véleményének megismerésével, lehetőség szerint együttműködésben történjen. Képes tudásának gyarapítására és tanulmányainak magasabb szinten történő folytatására.</p> <p>autonómia és felelősség: Alapvető elméleti és alkalmazott földrajzi és releváns környezettudományi szakmai kérdésekben önállóan, források felhasználásával hoz döntéseket. Saját és beosztott munkatársai munkájának hatékonyságát, eredményességét, biztonságosságát reálisan, felelősséggel értékeli. Elvégzett szakmai munkájáért felelősséget vállal. Tisztában van a földrajzi tudományos kijelentések értékével, azok alkalmazhatóságával, korlátaival.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <p>1. A földrajz, társadalomföldrajz, népességföldrajz definíciója, tagolódása, rokontudományai. A népességföldrajz adatbázisa (különös tekintettel a népszámlálásokra). Az emberiség eredete, elterjedése, népességnövekedésének szakaszai, népességduplázódás.</p> <p>2. A Föld eltartó képessége. A Föld népességének jövőbeni növekedése. Népesedési ciklusok és azokhoz kötődő népesedési elméletek.</p>	

3. Népeségdinamika. A népeség termékenysége. A népeség halandósága és természetes szaporodása.
4. A népeség vándorlásának elmélete. Definiók, tipizálás, modellek.
5. A népeség nemzetközi vándorlása.
6. A népeség belföldi vándorlása és ingázása.
7. A népeség térbeli eloszlása.
8. A népeség nemi összetétele. Területi eltérések és azok okai. A nemi arányok felborulásának következményei.
9. A népeség korösszetétele.
10. A népeség családi állapot szerinti összetétele.
11. A népeség emberfajta, nyelvek szerinti megoszlása.
12. A népeség állampolgárság és vallás szerinti megoszlása.
13. A népeség gazdasági aktivitása és foglalkozása. A népeség kulturális helyzete és társadalmi tagozódása.
14. Összefoglalás.

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokon való részvétel kötelező, maximális hiányzás 3 alkalom lehet, a gyakorlati feladatok teljesítése az aláírás megszerzésének feltétele. A gyakorlati foglalkozásokon nyújtott teljesítmény 10%-ban beszámít az érdemjegybe. Írásbeli vagy szóbeli vizsga. A vizsga során fontos, hogy a hallgató képes legyen a szakmai problémák felismerésére, azok elméleti megoldásához az elérhető nyomtatott és digitális szakirodalom feldolgozására, az ott elérhető módszerek alkalmazására. A hallgatónak tisztában kell lennie a népeségföldrajz által használt szakmai kifejezésekkel, fogalmakkal

Értékelési határok:

100–81%: jeles, 80–71%: jó, 70–61%: közepes, 60–51%: elégséges, 50–0%: elégtelen

Kötelező irodalom:

Kovács Z. 2013 Népeség- és településföldrajz, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 239 p

Kovács Z. 2001 Társadalomföldrajzi kislexikon, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 175 p.

Hornby, W. F. – Jones, M. 1993 An introduction to population geography, 2nd edition. Cambridge University Press, 174 p.

Becsei J. 2004. Népeségföldrajz, Ipszilon, Békéscsaba, 360p.

Ajánlott irodalom:

Baily, A. 2005 Making population geography, Routledge, 240 p.

Kovács Cs. M. 2009 Általános népeségföldrajz, Egyetemi Műhely Kiadó – Bolyai Társaság, Kolozsvár, 174p.

Haggett, P. 2006 Geográfia. Globális szintézis, Typotext, Budapest, 842 p.

2. TANTÁRGYTEMATIKA

Dátum	ELŐADÁS
02. 14.	1. A földrajz, társadalomföldrajz, népességföldrajz definíciója, tagolódása, rokontudományai. A népességföldrajz adatbázisa (különös tekintettel a népszámlálásokra). Az emberiség eredete, elterjedése, népességnövekedésének szakaszai, népességduplázódás.
02. 21.	2. A Föld eltartó képessége. A Föld népességének jövőbeni növekedése. Népesedési ciklusok és azokhoz kötődő népesedési elméletek.
02. 28.	3. Népességdinamika. A népesség termékenysége. A népesség halandósága és természetes szaporodása.
03. 06.	4. A népesség vándorlásának elmélete. Definíciók, tipizálás, modellek.
03. 13.	5. A népesség nemzetközi vándorlása.
03. 20.	6. A népesség belföldi vándorlása és ingázása.
03. 27.	7. A népesség térbeli eloszlása.
04. 03.	Oktatási szünet.
04. 10.	8. A népesség nemi összetétele. Területi eltérések és azok okai. A nemi arányok felborulásának következményei.
04. 17.	9. A népesség korösszetétele. 10. A népesség családi állapot szerinti összetétele.
04. 24.	11. A népesség emberfajták, nyelvek szerinti megoszlása.
05. 01.	Oktatási szünet.
05. 08.	12. A népesség állampolgárság és vallás szerinti megoszlása.
05. 15.	13. A népesség gazdasági aktivitása és foglalkozása. A népesség kulturális helyzete és társadalmi tagozódása.

Dátum	GYAKORLAT
02.15	Bevezetés, fontosabb adatbázisok és ábrázolási módok
02.22	Nem és kor szerinti összetétel
02.29	Termékenység
03.07	Termékenységgel összefüggő tényezők
03.14	Morbiditás és mortalitás
03.21	Geográfus napok (oktatási szünet)
03.28	Rektori szünet (oktatási szünet)
04.04	Dékáni szünet (oktatási szünet)
04.11	Házasság – párkapcsolat
04.18	Nemzetközi vándorlás és etnikai demográfiai
04.25	Háztartás, család
05.02	Népességváltozás
05.09	Zárthelyi dolgozat
05.16	Pótzárthelyi dolgozat

3. MINTA ZÁRTHELYI DOLGOZAT

Kérdések, feladatok:

EU28 nemzetközi vándorlási különbség elemzése

1. A szükséges táblák letöltése excelbe

Forrás: Eurostat - tps00019 tábla

- Population change : tényleges szaporodás/1000 fő
- Natural population change v. Taux de variation naturelle de la population : természetes szaporodás/1000 fő

Letöltés: „save”-ikkal, Without Footnotes, with short description

2. Új tábla: nemzetközi vándorlási különbség/ 1000 fő az előző két táblából számítható

3. A vándorlási különbség éves átlagai, min., max. értékek minden évre.

4. A 2016-es év adatai oszlopdiagramra (EU28!).

5. Szűrés: az átlagnál nagyobb vándorlási különbséget mutató országok kiemelése 2016-re.

6. Hisztogram készítése a 2016 évi adatok alapján (6-8 osztályköz).

7. EU28 átlag, HU és még 4 választott ország idősoros vándorlási különbsége vonaldiagramra.

8. Az eredmények rövid elemzése.

4. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. A földrajz, társadalomföldrajz, népességföldrajz definíciója, tagolódása, rokontudományai. A népességföldrajz adatbázisa (különös tekintettel a népszámlálásokra).
2. Az emberiség eredete, elterjedése, népességnövekedésének szakaszai, népességduplázódás.
3. A Föld eltartó képessége. A Föld népességének jövőbeni növekedése. Népesedési ciklusok és azokhoz kötődő népesedési elméletek.
4. Népességdinamika. A népesség termékenysége. Definíciók, területi eltérések és azok okai.
5. A népesség halandósága és természetes szaporodása. Definíciók, területi eltérések és azok okai.
6. A népesség vándorlásának elmélete. Definíciók, tipizálás, modellek.
7. A népesség nemzetközi vándorlása. Történetiség, területi eltérések és azok okai.
8. A népesség belföldi vándorlása és ingázása. Történetiség, területi eltérések és azok okai.
9. A népesség térbeli eloszlása (modell, szabályszerűségek, számítási módok, térbeli eltérések, az egyenlőtlenség gondjai).
10. A népesség nemi összetétele. Területi eltérések és azok okai. A nemi arányok felborulásának következményei.
11. A népesség korösszetétele. Definíciók, indexek. Területi eltérések és azok okai. A kor szerkezeti arányok felborulásának következményei.
12. A népesség családi állapot szerinti összetétele. Definíciók, indexek, területi eltérések és azok okai.
13. A népesség emberfajták, nyelvek szerinti megoszlása. Definíciók, területi eltérések és azok okai.
14. A népesség állampolgárság és vallás szerinti megoszlása. Definíciók, területi eltérések és azok okai.
15. A népesség gazdasági aktivitása és foglalkozása. Definíciók, indexek, területi eltérések és azok okai.
16. A népesség kulturális helyzete és társadalmi tagozódása. Definíciók, területi eltérések és azok okai.
17. Gazdasági fejlettség és a népesség életszínvonala. Definíciók, indexek, területi eltérések és azok okai.

5. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

Nincs egyéb követelmény.